

Hållbarhetsboks slut 2024

Region Stockholm

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning.....	3
2. Inledning.....	5
Kommentar från hållbarhetsdirektören.....	6
3. Region Stockholms bidrag till Agenda 2030.....	7
4. Region Stockholms hållbarhetsresultat för 2024.....	9
Huvudområde 1: Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden.....	9
Jämlika livsvillkor och jämlik tillgång till samhällsservice	9
Ökad trygghet	12
Huvudområde 2: Hållbar konsumtion och produktion.....	14
Minskad klimatpåverkan och resursanvändning	14
Universell och hälsofrämjande utformning	20
Hållbara leveranskedjor.....	21
Huvudområde 3: En organisation att lita på	22
Långsiktigt hållbar ekonomi	22
Lika rättigheter och möjligheter	22
Stärkt samverkan	25
Resilient verksamhet.....	26
5. Hållbarhetsranking 2024.....	27
6. Hållbarhetspriser 2024.....	28
Social hållbarhet: Folk tandvården Fridhemsplan-Akuten ger stöd till våldsutsatta.....	28
Miljö: Södersjukhuset minskar sitt textilsvinn.....	30
Årets eldsjäl: Överläkaren Finn Filén gör venhälsan till en trygg plats för hbtqi-personer.....	31
För arbete mot främlingsfientlighet och rasism: Sevgi Zengin som driver Botkyrka ungdomsfullmäktige	32

RS 2024-0396

April 2025

Foton: Freepik (sid. 5, 26), Susanne Walström (sid. 3), Jann Lipka (sid. 6), Jesper Klevenås (sid. 7, 14), Anna Molander (sid. 10), Danish Saroe (sid. 16) Folk tandvården (sid. 24, 29), Carin Tellström (sid. 27), Södersjukhuset (sid. 30), Jenny Drakenlind (sid. 31), Sevgi Zengin (sid. 32).

Formgivning: Luxlucid

1 Sammanfattning

Region Stockholms hållbarhetsbokslut för 2024 ger en uppdatering hur Region Stockholm jobbar för en mer hållbar framtid. Här följs upp hur väl Region Stockholm har nått de hållbarhetsmål och indikatorer som satts upp i regionfullmäktiges budget, och det ges en inblick i om hur arbetet med hållbarhetsstrategin 2022–2027 går framåt.

Hållbarhetsstrategin fokuserar på tre huvudområden: hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden, hållbar konsumtion och produktion samt en organisation att lita på.

Hållbara städer, landsbygds och skärgårdsområden

Region Stockholm ska främja regional utveckling, erbjuda hållbar vård och kollektivtrafik, trygga och inkluderande livsmiljöer samt främja kulturlivet. Resultat för 2024 visar sammanfattningsvis precis som föregående år på en låg måluppfyllelse. Klimatmålen för Stockholmsregionen utgör en särskild utmaning med krav på betydligt skarpare åtgärder och samverkan. Utsläppen behöver minska i länet med 12 procent per år, vilket de inte gör.

Region Stockholm har samtidigt gjort flera positiva framsteg i sitt hållbarhetsarbete bland annat genom att ha tagit fram ett nytt trafikförsörjningsprogram och utvecklat en bättre vårdplanering som mer fokuserar på invånarnas behov. Detta ska hjälpa Region Stockholm att uppnå målet om att alla ska ha lika tillgång till både vård och kollektivtrafik, oavsett var man bor.

Hållbar konsumtion och produktion

Region Stockholm arbetar för en hållbar konsumtion och produktion genom att ta hänsyn till hållbarhet i allt från när organisationen gör investeringar och inköp till drift och underhåll. Målet är att alla tjänster och inköp ska göras med hänsyn till hälsa, rättigheter, miljö och klimat.

Tyvärr har målen för området inte uppnåtts för 2024. Utsläppen för Region Stockholms verksamheter år 2024 uppgick till 186 000 ton koldioxidequivaler,

vilket är en ökning jämfört med året innan och utsläppen ökar för första gången på många år. Det beror på en kombination av ökad användning av fossil diesel i stället för exempelvis förnybara drivmedel som HVO och den nationellt förändrade reduktionsplikten. Transporter i sig utgör cirka 74 procent av Region Stockholms totala uppmätta utsläpp och förändringar inom detta område får därmed stor effekt på helheten för koncernen.

Koldioxidutsläppsökningarna kommer från buss- trafikens, sjötrafikens och färdtjänstens drivmedel- användning. Busstrafikens ökade utsläpp kommer från användningen av det förnybara drivmedlet RME/Fame som är ett billigare rapsoljebaserat drivmedel istället för HVO100, vilket då ger högre koldioxidutsläpp. Inköpen av HVO100 minskade under 2024, från drygt 18 miljoner liter 2023 till 4 miljoner liter 2024.

Inom sjötrafik och färdtjänst har inköp av diesel och bensin gett större koldioxidutsläpp eftersom nivån för den statligt reglerade reduktionsplikten för de som säljer drivmedel har minskat.¹

Region Stockholms konsumtionsbaserade klimatpåverkan är omfattande. De kommer från inköp och användning av varor och tjänster och är svår att mäta. En minskning har skett under 2024, men målet nåddes inte.

Samtidigt har Region Stockholm gjort flera goda insatser. En klimathandlingsplan har tagits fram för att tydliggöra åtgärder som ska minska koldioxidutsläppen på ett kostnadseffektivt sätt. Det finns också exempel på minskade utsläpp genom konkreta åtgärder. Till exempel har tunnelbaneutbyggnaden bidragit till minskade utsläpp genom användning av förnybara drivmedel och bättre betonglösningar. Inom hälso- och sjukvården har arbete genomförts för att minska svinn och onödig användning av engångsprodukter och för att minska kassation av textilier och läkemedel. En översyn av serviceavtal för medicinteknisk utrustning har genomförts för att minska antalet resor mellan sjukhusen och serviceföretagen.

En organisation att lita på

Region Stockholm främjar en hållbar utveckling genom att integrera hållbarhet i all verksamhet. Verksamheten ska vara resilient och bedrivs på ett socialt, miljömässigt och ekonomiskt hållbart sätt, utan att belasta framtida generationer.

Region Stockholm visar på en god måluppfyllelse inom detta område och har under året gjort betydande framsteg. Nämnder och bolag har under året utvecklat och stärkt sitt arbete med social hållbarhet samt genomfört insatser för att motverka diskriminering. Exempel på arbete som genomförts är utbildningsinsatser, kunskapsinsamlingar om behov hos invånarna, utvecklad dialog och samverkan tillsammans med invånarna vid genomförande av förändringar i verksamheten. Arbetet visar på en god utveckling med att integrera hållbarhet i verksamhetskritiska beslut, processer och styrdokument exempelvis genom att hållbarhetsaspekter finns med i reviderade styrdokument som policy för styrning och ledning, policy och riktlinje för ekonomisk hushållning, och policy och riktlinje för inköp.

Figur 1: Samlad bedömning och långsiktig trend.

Huvudområde i hållbarhetsstrategin	Samlad bedömning	Trend
Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden		
Hållbar konsumtion och produktion		
En organisation att lita på		

¹ I november 2023 röstade riksdagen för att sänka reduktionsplikten som innebär en inblandning av biodrivmedel från 7,8 procent för bensin och 30,5 procent för diesel till 6 procent.

2 Inledning

Hållbarhet är en naturlig del av Region Stockholms arbete. Region Stockholms verksamheter arbetar med omsorg om patienter, resenärer, invånare och medarbetare genom att främja jämlikhet, inkludering och trygghet. Region Stockholm tar ansvar för miljön och organisationens ekonomiska resurser och arbetar för en socialt hållbar utveckling där alla har lika rättigheter och möjligheter till god hälsa, delaktighet och samhällsservice.

Region Stockholm har höga hållbarhetsambitioner och har arbetat med att göra verksamheten mer hållbar sedan 1990-talet. Samtidigt är Region Stockholms hållbarhetsresa långt ifrån klar och organisationen fortsätter att varje dag arbeta för ett hållbart Region Stockholm.

Hållbarhetsbokslutet utgör uppföljningen för år 2024 och syftar till att följa upp att Region Stockholms hållbarhetsarbete rör sig i rätt riktning. I uppföljningen inkluderas två olika typer av rapportering. Det är:

1. Uppföljning utifrån de hållbarhetsmål och indikatorer som gäller för Region Stockholm 2024.
2. Rapportering om hur arbetet med Region Stockholms hållbarhetsstrategi 2022–2027 går framåt.

Hållbarhet är integrerat i Region Stockholms inriktningsmål i budget som antas på årlig basis. Det finns

huvudsakligen två inriktningsmål som handlar om hållbar utveckling för Region Stockholms verksamheter som följs upp genom detta hållbarhetsbokslut. Det ena inriktningsmålet heter ”Verksamheten är långsiktigt hållbar och kostnadseffektiv” och det andra inriktningsmålet är ”Kollektivtrafiken är tillgänglig och attraktiv”. Dessa inriktningsmål är de som bedöms främst bidra till Region Stockholms hållbarhetsarbete tillsammans med ambitionerna i hållbarhetspolicy, hållbarhetsstrategi och riktlinje.

Hållbarhetsbokslutet presenteras utifrån de tre huvudområdena i Region Stockholms hållbarhetspolicy, hållbarhetsstrategi och riktlinje:

- Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden.
- Hållbar konsumtion och produktion.
- En organisation att lita på.

Kommentar från hållbarhetsdirektören

Stockholmsregionen ska vara en jämlik, öppen, grön och konkurrenskraftig region som utmärks av såväl delaktighet som inkludering och lika livschanser. Dagens invånare och framtida generationer står i fokus för Region Stockholms hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, regionala utvecklingsarbete och i arbetet för att bidra till kulturen i länet.

Vid en summering av 2024 står det klart att Region Stockholm har en god framdrift inom hållbarhetsarbetet. Många verksamheter kan visa upp en bred palett av fantastiskt fina insatser, inte minst utvecklingsarbetet inom social hållbarhet.

Samtidigt ökar Region Stockholms växthusgasutsläpp för första gången på många år. Region Stockholm måste därför göra mer för att klara det långsiktiga målet om att vara ekologiskt hållbar och klimatneutral till år 2035.

Region Stockholm måste prioritera åtgärder som att övergå till elektrifierade fordon och förnybara drivmedel, och fortsatt energieffektivisera. För att öka kvalitén för invånarna, minska inköpen och överkonsumtionen krävs förändrade arbetssätt.

För att nå Region Stockholms mål och fortsätta på den väg som har påbörjats krävs ett gemensamt och uthålligt engagemang från hela organisationen. Det är samarbete och en stark vilja att tänka om och tänka nytt som kommer bidra till att skapa en framtid där hållbarhet genomsyrar varje beslut och handling.

Carolina Pettersson
Hållbarhetsdirektör

3 Region Stockholms bidrag till Agenda 2030

Förenta nationernas mål för hållbar utveckling, även kallad Agenda 2030, är världens gemensamma färdplan för hållbar utveckling.

Region Stockholms hållbarhetsarbete grundar sig på Agenda 2030 och hur Region Stockholm på bästa kan bidra till implementering av de globala målen. Det gör att Region Stockholm har byggt hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi på en analys av Agenda 2030 och det influerar det dagliga hållbarhetsarbetet.

På nästa sida är de mål som Region Stockholm ska arbeta med för att nå uppsatta hållbarhetsambitioner, inom de områden där Region Stockholm har störst positiv påverkan och möjlighet att göra skillnad. Utöver de tre prioriterade områden där Region Stockholm har bedömt att verksamheterna kan göra störst skillnad, arbetar verksamheterna aktivt med samtliga Agenda 2030-mål. Arbetet sker med tonvikt på de mål som är nära kopplade till Region Stockholms uppdrag.

Figur 2: Region Stockholms mål inom Agenda 2030.

Region Stockholm arbetar för hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden genom satsningar på: 	Region Stockholm arbetar för hållbar konsumtion och produktion genom satsningar på: 	Region Stockholm arbetar för att vara en organisation att lita på genom satsningar på:
Jämlika livsvillkor och jämlik tillgång till samhällsservice 	Minskad klimatpåverkan och resursanvändning 	Långsiktigt hållbar ekonomi
Minskad miljö- och klimatpåverkan i Stockholms län 	Människa och miljö skyddas från skadliga ämnen 	Lika rättigheter och möjligheter
Ökad trygghet 	Ökad biologisk mångfald och värnade ekosystemtjänster 	Stärkt samverkan
Kultur och kulturarv främjas 	Universell och hälsofrämjande utformning 	Resilient verksamhet
	Hållbara leveranskedjor 	

4 Region Stockholms hållbarhetsresultat för 2024

Huvudområde 1: Hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden

Under detta kapitel presenteras uppföljningen av Region Stockholms hållbarhetsmål och arbete kopplat till Region Stockholms hållbarhetsstrategi med syfte att bidra till hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden.

Jämlika livsvillkor och jämlik tillgång till samhällsservice

Fokusområden:

- Tillgång och tillgänglighet till hälso- och sjukvård utifrån ett jämlikhetsperspektiv
- Kollektivtrafikens bidrag till jämlika livsvillkor i Stockholms län stärks

Under året har arbetet med den strategiska planeringen av hälso- och sjukvården samt kollektivtrafiken fortsatt. Strategisk planering av den samhällsservice som Region Stockholm tillhandahåller är viktig för att bättre förutsäga befolkningens behov och att det tydligt integreras i den långsiktiga samhällsplaneringen för utvecklingen av länet. Den ska stärka tillgången och tillgängligheten av hälso- och sjukvård samt kollektivtrafik utifrån ett jämlikhetsperspektiv.

Uppföljning av hållbarhetsmål inom området

Till detta område finns det två övergripande indikatorer kopplade. Årets uppföljning visar att målvärdet nås för en av indikatorerna; att det finns en fullt tillgänglig linje eller bytespunkt i länet. Däremot nås inte målvärdet för andelen invånare i länet som upplever att de kan använda kollektivtrafiken för de flesta resor som de gör.

	Utfall 2024	Målvärde 2024	Måluppfyllelse
Kollektivtrafiken är attraktiv och hållbar i länet			
Andel länsinvånare som upplever att de kan använda kollektivtrafiken för de flesta resor de gör	65 %	≥ 71 %	 Uppnås ej
Infrastrukturen är robust och möter framtidens behov			
Fullt tillgänglig linje eller bytespunkt (exkl. båttrafik)	86 %	≥ 84 %	 Uppnås

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Strategisk vårdplanering för jämlik tillgång till vård

Under året har hälso- och sjukvårdsnämnden haft i uppdrag att, i samråd med primärvårdsnämnden, förstärka arbetet med vårdbehovsanalyser. Nämnderna har under året arbetat med att vidareutveckla metoder och arbetssätt för att analysera befolkningens nuvarande och framtida behov av hälso- och sjukvård, i syfte att besluts- och planeringsunderlag i högre utsträckning ska utgå från vårdbehov. Arbetet har bedrivits på tre sätt: en övergripande, samlad vårdbehovsanalys som levereras i samband med nämndens budgetunderlag; stöd till vårdbehovsanalyser i andra pågående uppdrag; samt genom att vidareutveckla metoder, verktyg och arbetssätt för ökad styrning utifrån behov.

Jämlik tillgång och tillgänglighet till hälso- och sjukvård såväl i digifysisk form som i geografiskt lämpliga lägen säkras. Besluts- och planeringsunderlag, som regionala analyser, visar på behov och potential vidareutvecklas. Sådana underlag stärker även förutsättningarna för långsiktighet när det gäller strategiska mark- och fastighetsfrågor kopplat till hälso- och sjukvården. Utifrån analys av behov vidareutvecklas drifts-, upphandlings- och ersättningsformer för att säkra tillgång och tillgänglighet till hälso- och sjukvård ur ett jämlikhetsperspektiv.

Utöver att leverera en samlad vårdbehovsanalys till budgetunderlaget 2025² har vårdbehovsanalys under året genomförts inför beslut om bland annat investeringar i strålkapacitet, den årliga justeringen av de egenägda akutsjukhusens uppdrag, samt i utredningen av sammanhållen vård i hemmet och beställarplan vård av äldre.

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutade i januari om geografiska principer som gäller för vårdutbudsplanering för hela hälso- och sjukvården. Principerna fastställer bland annat att planeringen av hälso- och sjukvården ska baseras på vårdbehov och att hänsyn ska tas till

geografiska skillnader i vårdbehov. Därför har metodutveckling av socioekonomiska och geografiska analyser varit prioriterade under året. Analyserna har fokuserat både på hur befolkningens vårdbehov varierar samt vårdens lokalisering. En karta i Region Stockholms system för geografisk information, Geonavet, har lanserats vilken ger en övergripande bild av vårdutbud, befolkning och bebyggelsestruktur.³

Ett nytt regionalt trafikförsörjningsprogram

Under år 2021 påbörjades arbetet med att ta fram ett nytt regionalt trafikförsörjningsprogram, det tredje i ordningen för Stockholms län. Det nya programmet lanserades under hösten 2024. Fokus i arbetet har varit på förändrade omvärldsförutsättningar och kollektivtrafikens roll för den regionala utvecklingen och klimatomställningen.

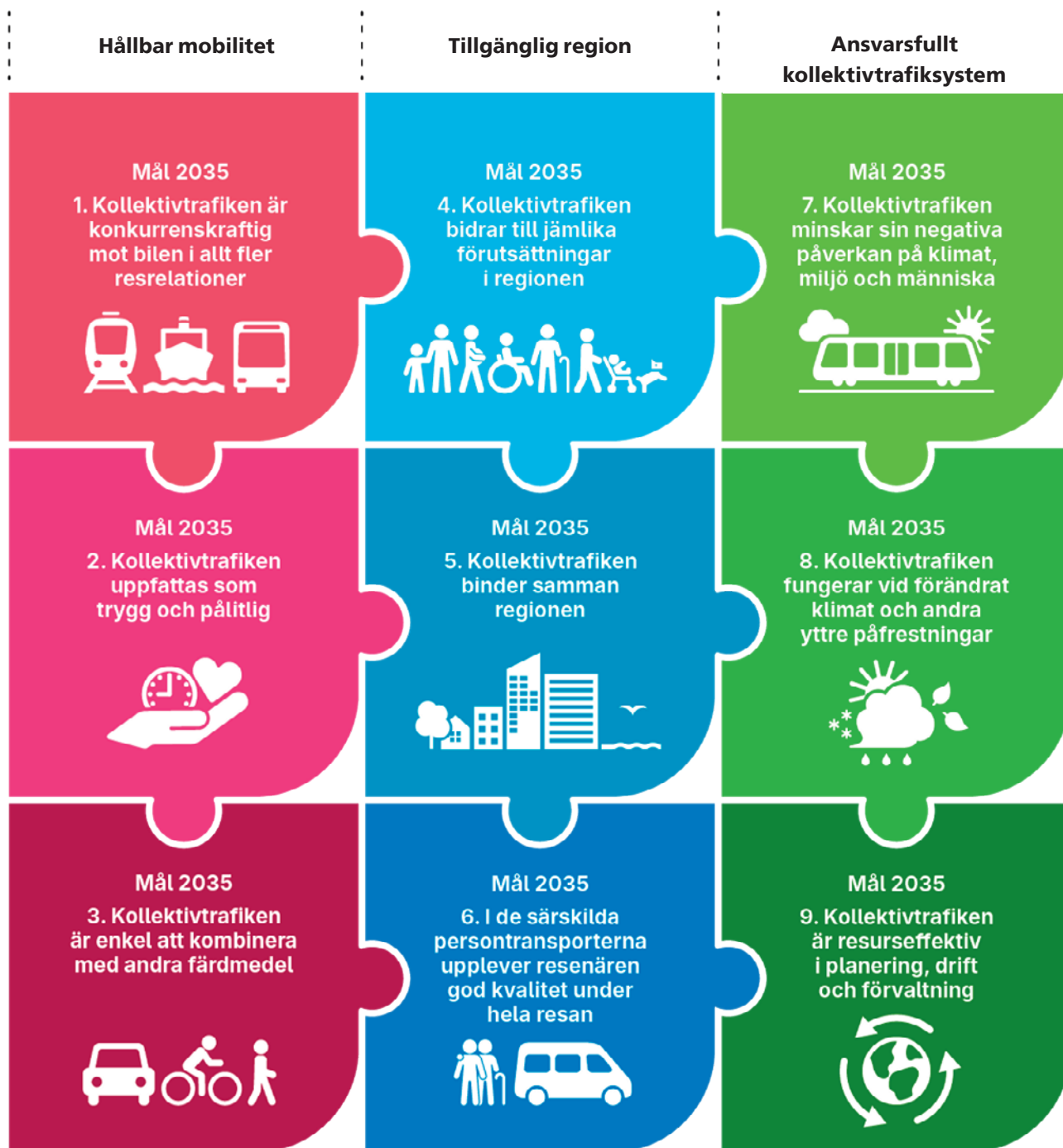
Trafikförsörjningsprogrammet är centralt för arbetet med att utveckla kollektivtrafiken i Stockholms län. Programmet berör både allmän och kommersiell kollektivtrafik och alla trafikslag, såväl buss- och spårtrafik som sjötrafik och särskilda persontransporter. De nio målsättningarna i trafikprogrammet preciserar inriktningen.

2 [Övergripande analys av vårdbehov och vårdkonsumtionsutveckling år 2025–2032 för Region Stockholm](#)

3 [Hälso- och sjukvårdsförvaltningens karta underlag vårdutbudsplanering](#)

Figur 3: Trafikförsörjningsprogrammets nio målsättningar.

Minskad miljö- och klimatpåverkan i Stockholms län

Fokusområden:

- Hållbart resande och kollektivtrafikens konkurrenskraft i Stockholms län stärks
- Region Stockholm verkar för att länsplanen för regional transportinfrastruktur underlättar ett hållbart resande i Stockholms län

Uppföljning av hållbarhetsmål inom området

Till området finns det tre övergripande indikatorer kopplade. Årets uppföljning visar att målvärdet nås för två av indikatorerna; nöjda resenärer inom allmän kollektivtrafik och nöjda resenärer inom särskilda persontransporter där bland annat färdtjänst inkluderas. Däremot nås inte målvärdet för kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna.

	Utfall 2024	Målvärde 2024	Prognos
Transporteffektiviteten ökar och klimatpåverkan minskar i det samlade transportsystemet			
Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna	47 %	≥ 50 %	 Uppnås ej
Kollektivtrafiken är attraktiv och hållbar i länet			
Nöjda resenärer – allmän kollektivtrafik	80 %	≥ 79 %	 Uppnås
Nöjda resenärer – särskilda persontransporter	90 %	≥ 86 %	 Uppnås

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Koldioxidbudget för Stockholms län

Under året har en uppdaterad koldioxidbudget tagits fram för Stockholms län.⁴ Syftet med koldioxidbudgeten är att visa hur snabbt Stockholms län behöver minska utsläppen för att ligga i linje med Parisavtalets mål, vilket innebär att hålla temperaturökningen under 1,5 grader och högst 2 grader.

Koldioxidbudgeten visar att Stockholms län drastiskt behöver minska sina koldioxidutsläpp för att nå klimatmålen. Nuvarande minskningstakt på 3 procent per år är otillräcklig; en årlig minskning på 12 procent krävs för att budgeten ska räcka till år 2045 i enlighet med Parisavtalet.

Som referens har en minskningstakt på närmare 12 procent endast inträffat en gång sedan år 2010 och det var under pandemins första år 2020, då minskningen var 12,2 procent. Övriga rekordår är år 2018 med 5 procents reduktion respektive år 2015 på 3,2 procents reduktion. Medianen för de årliga minskningarna åren 2010 till 2022 var knappt 3 procent. Det sätter perspektiv på utmaningen att klara länets koldioxidbudget.

Fysisk aktivitet- och idrottsstrategi för Stockholmsregionen

För att stärka det hälsofrämjande arbetet, att fler ska bli fysiskt aktiva och ha mer jämlika förutsättningar till fysisk aktivitet behöver alla delar av samhället engagera sig i arbetet. Region Stockholm har under år 2024 lanserat en fysisk aktivitet- och idrottsstrategi för Stockholmsregionen. Strategin ska bidra till bättre folkhälsa, starkare samhällsgemenskap och att stärka Stockholmsregionens attraktivitet. Genom strategin vill Region Stockholm underlätta för aktörer på olika nivåer att samarbeta för en bättre infrastruktur för fysisk aktivitet och idrott.⁵

Ökad trygghet

Fokusområden:

- Trygghetsskapande åtgärder inkluderas vid planering, utformning och utveckling av miljöer och tjänster

Uppföljning av hållbarhetsmål inom området

Till detta område finns det två övergripande indikatorer kopplade. Årets uppföljning visar att målvärdet nås för en av indikatorerna, nämligen trygga resenärer inom särskilda persontransporter där bland annat färdtjänst inkluderas. Däremot nås inte målvärdet för trygga resenärer inom den allmänna kollektivtrafiken.

4 [Koldioxidbudget för Stockholms län 2023–2045.](#)

5 [Fysisk aktivitet- och idrottsstrategi för Stockholmsregionen \(2024\).](#)

	Utfall 2024	Målvärde 2024	Målopp- fyllelse
Kollektivtrafiken är attraktiv och hållbar i länet			
Trygga resenärer – allmän kollektivtrafik på land och med pendelbåtar	75 %	≥ 77 %	Uppnås ej
Trygga resenärer – särskilda person- transporter	85 %	≥ 76 %	Uppnås

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Region Stockholm bedriver ett mångfacetterat arbete kring trygghet och det breda brottsförebyggande arbetet. Inom ramen för samarbetsöverenskommelsen med Polisregion Stockholm sker samverkan kring otrygga och brottsutsatta platser, välfärdsbrott, särskilt sårbara och utsatta individer, skadligt bruk och beroende samt suicidprevention. Inom ramen för Samverkan Stockholmsregionen samverkar regionen med Länsstyrelsen Stockholm, Polisregion Stockholm samt länets kommuner kring barn och unga i kriminalitet, öppna drogsener och välfärdsbrott.

Under året har Region Stockholm haft ett fortsatt fokus på samverkan inriktat på utsatta områden i regionen, tillsammans med andra lokala aktörer såsom polis, kommun, fastighetsägare. Samverkan sker även genom IOP- avtal (idéburna offentliga partnerskap) med civila aktörer som arbetar uppsökande inom kollektivtrafiken för att hjälpa och ta hand om utsatta individer eller grupper som annars är extra utsatta i SL-trafiken.

Tryggheten inom kollektivtrafiken följs upp kontinuerligt. Uppföljningen visar att andelen som känner sig trygga när de reser med SL ensamma kvällar och nätter har varit stabil de senaste åren. Trygghetsmätningen i december visar nytt rekord: 77 procent svarar ja på frågan ”När jag reser ensam (i kollektivtrafiken) på kvällar/nätter känner jag mig trygg”. Den upplevda tryggheten skiljer sig åt mellan de olika trafikslagen, de svagaste nöjdhetsnivåerna finns inom pendeltåg och tunnelbana. Den upplevda tryggheten skiljer sig tydligt åt mellan könen, där kvinnor känner sig mindre trygga än män. Skadegörelsen i kollektivtrafiken följs upp årligen och utfallet

påvisar att arbetet med skadegörelseprevention är effektivt. Statistik visar på en nedåtgående trend av minskade återställningskostnader inom hela kollektivtrafiken även under 2024.

Kultur och kulturarv främjas

Fokusområden:

- Kunskap utvecklas om hur kultur och kulturmiljöer kan användas som en resurs i hållbarhetsarbetet
- Insatser genomförs för att öka tillgängligheten till och deltagandet i kulturlivet
- Kultur och kulturarv bevaras

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Kulturnämndens ordinarie verksamhet med främjande insatser och bidragsgivning till kulturaktörer, folkbildning och föreningsliv på distriktsnivå till friluft- och idrottsverksamhet, till ungdomars organisering och pensionärsorganisationer fortsätter att ha stor betydelse för Stockholmsregionens hållbarhet. Till ordinarie verksamhet hör även arbetet med den offentliga gestaltningen, inte minst inom Region Stockholms olika vårdmiljöer. Allt oftare används konsten inom ramen för personalfrämjande aktiviteter genom exempelvis föreläsningar och visningar.

Under året har en gemensam modell för kartläggning av kultur- och fritidsområdet i länets kommuner utvecklats. Ambitionen är att skapa möjlighet för kommuner att jämföra kartlagda data och därmed bygga synergier. Under perioden har även arbetet med en översyn av länets regionalt intressanta kulturmiljöer avslutats.

Under en vanlig dag finns det 140–170 trygghetsresurser i kollektivtrafiken.

Kulturnämndens ordinarie verksamhet bidrar till att länets invånare har tillgång till ett rikt och mångsidigt kulturliv och möjlighet att delta i kulturlivet genom bland annat ett rikt föreningsliv samt att folkhögskolor och studieförbund ges goda möjligheter att nå ut. Särskilda insatser har gjorts under perioden för att prioritera kulturovana gruppers tillgång till offentligt finansierad kultur. Under perioden har regionbiblioteket gjort särskilda satsningar för att främja barn och ungas läsande och skrivande tillsammans med länets folkbibliotek. Även den

offentliga konsten i Region Stockholms olika vårdmiljöer och i kollektivtrafiken ger invånare möjlighet att uppleva kvalitativ konst som patient, anhörig eller resenär.

Nationella minoriteters språk, kultur och kulturarv

Region Stockholm har under år 2024 utvecklat arbetet med att skydda och främja nationella minoriteters språk och kultur i länet. Några exempel på arbete som genomförts under året är:

- Region Stockholms webbplats har fått en helt ny sida med information om nationella minoriteter, deras rättigheter och regionens skyldigheter.
- Transkulturellt centrum har tagit fram en rapport om Sverigefinnars hälsa i Region Stockholm.
- Stockholms läns museum har arbetat med de nationella minoriteternas kulturarv i Stockholms län. Under 2024 har fokus varit att kartlägga den judiska minoritetens historia i länet inför märkesåret 2025. Materialet presenteras i rapportform, på museets webbplats samt i appen Upptäck Historien.
- I slutet på året arrangerade kommunerna i länet tillsammans med Region Stockholm och Länsstyrelsen Stockholm en minoritetsvecka i syfte att sprida kunskap om nationella minoriteter och deras kulturarv.
- Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har tagit fram en webbutbildning med syfte att stärka Region Stockholms förutsättningar att tillgodose behovet av god hälsa och vård på lika villkor för den samiska befolkningen i länet.

Huvudområde 2: Hållbar konsumtion och produktion

Under detta kapitel presenteras uppföljningen av Region Stockholms hållbarhetsmål och arbete kopplat till Region Stockholms hållbarhetsstrategi med syfte att bidra till hållbar konsumtion och produktion.

Minskad klimatpåverkan och resursanvändning

Fokusområden:

- Klimatpåverkan från Region Stockholms verksamheter minskar
- Resursförbrukning och miljöpåverkan från vårdprocesser minskar ur ett livscykelperspektiv
- Delning av resurser och materialåtervinning ökar

Uppföljning av hållbarhetsmål inom området

Till området finns det tre övergripande indikatorer kopplade. Årets uppföljning visar att målvärdet nås för en av indikatorerna; att nämnder och bolag har genomfört åtgärder för att öka livslängd och materialåtervinning av produkt- och materialflöden. Däremot

nås inte målvärden för att minska klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser samt att minska Region Stockholms konsumtionsbaserade klimatpåverkan.

	Utfall 2024	Målvärde 2024	Måluppfyllelse
Region Stockholm är ekologiskt hållbar och klimatneutral till år 2035			
Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser jämfört med 2019	-8 %	-21 %	Uppnås ej
Region Stockholms konsumtionsbaserade klimatpåverkan	-5,9 %	-11 %	Uppnås ej
Andel av nämnder och bolag som har genomfört åtgärder för att öka livslängd och materialåtervinning av produkt- och materialflöden	73 %	≥ 70 %	Uppnås

Region Stockholms minskade klimatpåverkan

Under år 2024 har Region Stockholm fortsatt arbetet med sikte att nå målet att organisationen är klimatneutral och ekologiskt hållbar till år 2035. Region Stockholms klimatpåverkan består av direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser.

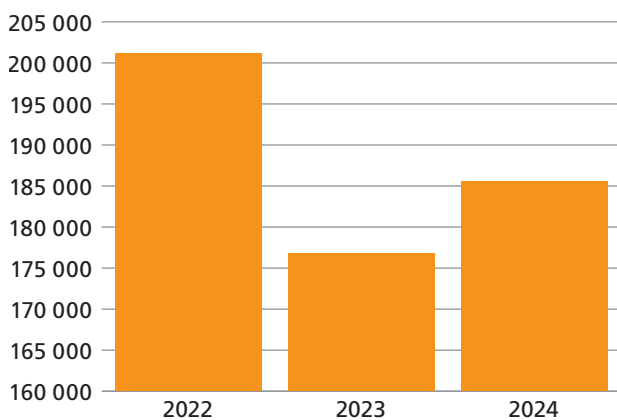
Redovisningen följer växthusgasprotokollet (Greenhouse Gas Protocol) med en uppdelning av utsläppen i tre grupper av koldioxidutsläpp, så kallade scope:

- Scope 1 visar direkta utsläpp som sker inom den egna verksamheten, såsom bränsleförbrukning och utsläpp av medicinska gaser.
- Scope 2 visar indirekta utsläpp från inköpt el, värme och kyla.
- Scope 3 visar samtliga övriga indirekta utsläpp, till exempel från inköpta material och tjänster, avfallshantering, bygg- och anläggningsprojekt samt kontorsverksamhet.

Indikatorn ”Klimatpåverkan från utsläpp av växthusgaser jämfört med år 2019” omfattar Region Stockholms totala direkta utsläpp (scope 1) samt mindre delar av de indirekta utsläppen eller så kallade konsumtionsbaserade utsläpp (scope 2 och 3).

Indikatorn följer de utsläpp som har mätts sedan år 1990. År 2024 var Region Stockholms uppmätta utsläpp av växthusgaser 186 000 ton koldioxidekvivalenter, vilket innebär en ökning med jämfört med år 2023, se figur 4 nedan.

Figur 4: Region Stockholms utsläpp med basåret 2019, föregående år och år 2024 (tonCO₂e).

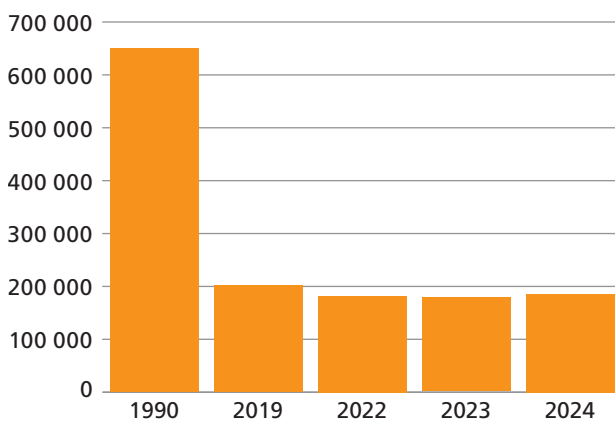

De ökade utsläppen förklaras främst genom ökade utsläpp från drivmedel inom busstrafiken, sjötrafiken och färdtjänsten. Busstrafikens ökade utsläpp beror på användning av det förnybara drivmedlet RME/Fame som är en billigare rapsoljebaserad diesel istället för HVO100. Inom sjötrafiken och färdtjänsten har nivån för den statligt reglerade reduktionsplikten minskat, vilket gör att inköp av diesel och bensin gett större koldioxidutsläpp.

Inköpen av förnybara drivmedel som HVO har inte ökat i tillräcklig grad för att kompensera för den minskade reduktionsplikten. Inköpen av HVO100 minskade under 2024, från drygt 18 miljoner liter 2023 till 4 miljoner liter 2024. Takten för att minska utsläpp, särskilt de som kommer från drivmedel inom sjötrafiken, färdtjänsten och busstrafiken, måste öka markant för att nå målet om klimatneutralitet år 2035.

I det längre perspektivet har Region Stockholm stegvis minskat sina utsläpp sedan 1990. Det är 71 procents minskning mellan år 1990 och 2024 som visas i figuren nedan. Figur 5 visar de uppmätta utsläpp som Region Stockholm följt sedan år 1990.

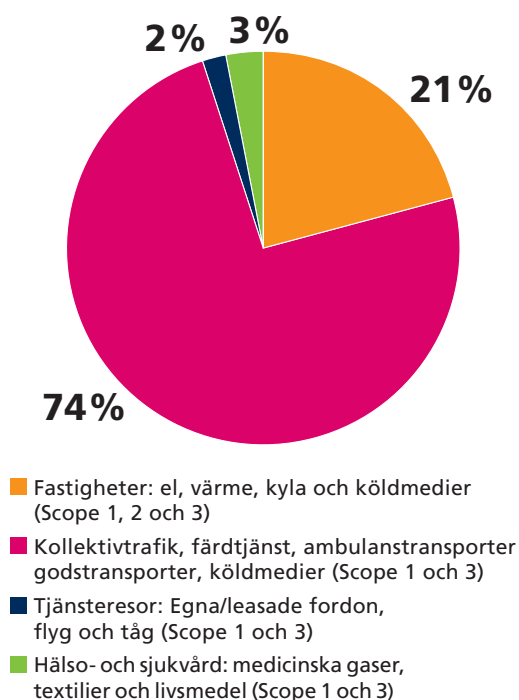
Figur 5: Region Stockholms koldioxidutsläpp sedan 1990 (tonCO₂e).

Huvudsakliga utsläppsminskningar relaterar till utsläpp från fastighetsdrift samt tjänsteresor. Andra drivmedelsrelaterade insatser som bidragit till minskade utsläpp under år 2024 är de nya avtalen för elektrifierade busslinjer som börjat gälla från och med augusti (där fler linjer startar år 2025), MediCarrier AB har uppnått 100 procent förnybara drivmedel och AISAB har ökat andelen förnybara drivmedel från 71 till 84 procent.

Region Stockholms uppmätta utsläpp för år 2024 fördelar sig på olika områden enligt figur 6 nedan. Liksom tidigare år står resor och transporter för majoriteten av utsläppen. Som syns i figuren är transportområdet det största utsläppsområdet, som står för 74 procent av de totala uppmätta utsläppen.

Figur 6: Region Stockholms klimatutsläpp procentuellt fördelat per område.

Konsumtionsbaserade utsläpp

Region Stockholms konsumtionsbaserade klimatpåverkan har under år 2024 minskat. Under år 2024 har arbetet med att identifiera och kartlägga de konsumtionsbaserade utsläppen (inom scope 3) fortsatt, för att arbeta vidare med minskningsåtgärder. Det är ett omfattande och utmanande arbete i och med att dataunderlag för kvantifiering i stor utsträckning saknas.

Insatser som bidragit till minskade konsumtionsbaserade utsläpp under år 2024 ses exempelvis inom utbyggnaden av tunnelbanan, där det systematiska klimatarbetet och implementerade åtgärder under året har minskat utsläppen, exempelvis genom nyttjande av förnybara drivmedel samt användning av förbättrade betonglösningar.

Inom hälso- och sjukvården har arbete under året genomförts för att minska svinn, kassation och onödig användning av engångsprodukter, bland annat inom projektet korrekt användning och hantering av undersökningshandskar, som beskrivs mer på nästa sida. Andra insatser som bidragit är minskat svinn inom textilier, minskad kassation av läkemedel samt översyn av medicinteknisk utrustning, i syfte att ensa serviceavtal för minskning av antalet serviceleverantörer och därmed resor till och från sjukhuset.

Samtidigt som Region Stockholm rapporterar en minskning av de konsumtionsbaserade utsläppen på koncernövergripande nivå, finns det områden där de konsumtionsbaserade utsläppen ökat. Dessa områden handlar främst om kollektivtrafikens inköp av exempelvis spår- och bussfordon. Sett ur ett samhällsperspektiv innebär Region Stockholms ökade utsläpp kopplade till inköp av spår- och bussfordon att de leder till minskade utsläpp i länets transportsektor på sikt.

Region Stockholms konsumtionsbaserade utsläpp är stora och i Region Stockholms interna koldioxidbudget (RS 2023-0215) som togs fram under år 2023 uppskattades de konsumtionsbaserade utsläppen vara ungefär 37 gånger större än organisationens direkta utsläpp. Validering av data fortsätter under kommande år. Trots att tillgången till data och mätmetoder behöver utvecklas vidare, arbetar verksamheterna parallellt med många åtgärder inom området.

Cirkulära produkt- och materialflöden

Övergången till cirkulära produkt- och materialflöden är en förutsättning för att nå målet att vara ekologiskt hållbar och klimatneutral till år 2035. Det är 73 procent av Region Stockholms nämnder och bolag som under året har genomfört åtgärder för att öka livslängd och materialåtervinning av produkt- och materialflöden, vilket är över målvärdet på 70 procent för år 2024.

Det har dels handlat om strategiska åtgärder, som exempelvis att ta fram en handlingsplan för ökat återbruk av bygg- och anläggningsmaterial eller att inkludera krav på återbruk och skärpa krav på avfallshantering i byggprojekt. Dels har åtgärder utförts för att förlänga livslängden på medicinteknisk utrustning, möbler och bygg- och anläggningsmaterial, övergå från engångs- till flergångsprodukter eller att genomföra pilotprojekt för att testa nya innovativa lösningar. Ett exempel på pilotprojekt har varit att testa tvättbara undersökningshandskar för flergångsbruk. Inom fordon har det genomförts livstidsförlängning för tunnelbanetåg C20. För att främja en hållbar, cirkulär masshantering pågår storskaligt test för att öka kunskapsläget. Den första delrapporten visar att normal hantering av krossade bergmassor inte utgör någon risk för negativ miljöpåverkan.

Åtgärder inom materialåtervinning har främst rört prioriterade områden som plast, bygg- och anläggnings-

avfall. Övergång till cirkulära plastgolv är ett gott exempel. Nya lagkrav har begränsat insamling av plastprodukter inom vården utöver förpackningar, vilket har påverkat möjligheten att öka materialåtervinning av plast. Inom Locums bygg- och anläggningsverksamhet har materialåtervinningsgraden ökat från 66 procent år 2023 till 75 procent år 2024.

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Klimathandlingsplan för Region Stockholms verksamheter

Region Stockholm har som långsiktigt mål att vara klimatneutralt till år 2035 och ligga i linje med Parisavtalets målsättningar. Under år 2024 har Region Stockholm enligt uppdrag i Budget 2024 tagit fram ett förslag till klimathandlingsplan för Region Stockholms verksamheter. Klimathandlingsplanen ska vara en del av Region Stockholms samlade hållbarhetsstyrning med syfte att vägleda och stödja nämnder och bolag i deras arbete med att nå klimatneutralitetsmålet i budget samt viljeriktningen och ambitionerna i hållbarhetspolicyn, hållbarhetsstrategin och riktlinjen för hållbarhet. Klimathandlingsplanen har varit ute på remiss till samtliga nämnder och styrelser för att sedan behandlas i regionstyrelsen och i regionfullmäktige under våren 2025.

Klimathandlingsplanen är ett viktigt verktyg för att tydliggöra vilka åtgärder som ska prioriteras för att minska utsläppen av växthusgaser. Insatser som lyfts fram är:

Elektrifiering av fordonsflottan

Ökad energi-
effektivisering
av stödsystemen
för fordon

Övergång till
fossilfria drivmedel
(där elektrifiering
inte är möjlig)

Minskad material-
användning
inom hälso- och
sjukvården

Minskade
inköpsvolymen

Övergång till
mindre klimat-
belastande varor
och produkter

Prioritetslista cirkulära produktflöden

Övergången till resurseffektiva, cirkulära produkt- och materialflöden är viktig för att nå Region Stockholms mål. Under året har Region Stockholm utrett vilka ytterligare produktflöden i Region Stockholms verksamheter som kan bli del av ett cirkulärt system.

Uppdraget mynnade ut i en prioritetslista över produktflöden med tillhörande produktgrupper och produktområden utifrån potential för ökad kostnadseffektivitet, minskad miljö- och klimatpåverkan, ökad robusthet i varuförsörjning samt cirkulär potential. Prioriterade produktområden där det finns potential för ökad cirkularitet är bygg- och anläggningsmaterial, hälso- och sjukvårdsutrustning och produkter, textilier, fordon, IT-utrustning samt möbler och inventarier. Prioritetslistan beslutades i regionstyrelsen i slutet av år 2024 och antogs som inriktning för fortsatt arbete.

Grön omställning inom kollektivtrafiken

Under året har en ny handlingsplan tagits fram för grön omställning av kollektivtrafiken. Handlingsplanen för grön omställning handlar om hur kollektivtrafiken kan ställa om och bli mer energieffektiv. Handlingsplanen inkluderar åtgärder för att energiförbrukningen i kollektivtrafiken minskar med 40 procent till år 2030 jämfört med år 2019. Insatserna handlar främst om energieffektivisering och elektrifiering.⁶

Korrekt användning och hantering av undersökningshandskar

Under året utfördes ett projekt med målet att bidra till korrekt användning och hantering av undersökningshandskar, och på så sätt minska onödig användning, svinn och kassation samt minska risk för att sprida smitta. Genom en minskad förbrukning minskar även miljö- och klimatpåverkan. Ett självskattningsmaterial, en informationsfilm samt tre olika diskussionsmaterial togs fram, testades i pilotverksamheterna och utvärderades. Resultatet visade stor potential att arbeta löpande med informations- och diskussionsmaterial för att minska överanvändning och kassation.

Vägledning för återanvändning

Det finns stora fördelar med att återanvända produkter och material i stället för att slänga. Det minskar behovet av att köpa nytt, minskar avfallsmängder och skapar på så sätt vinster för miljön, klimatet och ekonomin samt bidrar till ökad robusthet. En vägledning har tagits fram för att hjälpa Region Stockholms verksamheter att öka sin återanvändning samt att klargöra vad som gäller ur ett juridiskt och ekonomiskt perspektiv när de skänker, tar emot, köper eller säljer begagnade saker. Vägledningen avser produkter och material som till exempel möbler, enklare IT-utrustning, bygg- och anläggningsmaterial samt fordon.

Arbete med hållbara patientmåltider

Vägledning för hållbara måltider har under året uppdaterats för att inkludera hållbarhetskrav som vårdverksamheter ställer vid upphandling av livsmedel och måltidstjänst. Kraven baseras på Upphandlingsmyndighetens kriterier och har under år 2024 uppdaterats för ett flertal produktgrupper.

Region Stockholm andel av ekologiska livsmedel i patientmåltider uppgick under 2024 till 41,5 procent. Det är en minskning mot förra året då andelen ekologiska livsmedel uppgick till 47 procent. Skäl till minskningen är bland annat den ekonomiska situationen som försvårar för verksamheterna att prioritera ekologiska livsmedel. Andelen svenska ekologiska livsmedel var 14,3 procent men eftersom vissa leverantörer fortfarande har svårt att få fram statistik för svekologiska livsmedel är redovisningen till viss del bristfällig.

Många livsmedel har en stor klimatpåverkan, men genom att klimatberäkna recept i samband med menyplanering och byta ut livsmedel med hög klimatpåverkan mot mindre klimatbelastande livsmedel kan klimatpåverkan från måltiderna minska. Det kan exempelvis handla om att öka andelen växtbaserat och minska mängden rött kött och chark där så är möjligt ur ett patientperspektiv, att säsongsanpassa val av frukt och grönsaker och att minska matsvinnet. År 2024 var klimatpåverkan från patientmåltider i Region Stockholms egna vårdverksamheter 3 518 ton koldioxidekvivalenter, vilket är en minskning med 2 procent jämfört med år 2023.

6 Handlingsplan "Grön omställning" 2024.

Människa och miljö skyddas från skadliga ämnen

Fokusområden:

- Giftfria miljöer främjas och utsläpp av miljö- och hälsofarliga ämnen samt bullerpåverkan minskar
- Läkemedels miljöpåverkan hanteras i ett helhetsperspektiv med fokus på minskade utsläpp och minskad antibiotikaresistens

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Läkemedels miljöpåverkan

Det nationella patientsäkerhetsmålet är 250 uthämtade antibiotikarecept per 1 000 invånare och år. I Region Stockholm för år 2024 landade uthämtningen av antibiotikarecept per 1 000 invånare och år på 271 recept, vilket är en liten ökning med 0,6 procent jämfört med år 2023 då det var 269 recept. Den kraftigare ökningen som sågs direkt efter pandemin har nu stannat av. Under år 2024 har det varit särskilt fokus på antibiotikaanvändning hos äldre och den ökande användningen av antibiotika med bredare spektrum på sjukhusen. Användning av antibiotika med så smalt spektrum som möjligt bidrar till att bromsa resistensutvecklingen.

Under sommaren lanserade Antibiotikasmart Sverige kriterier som olika typer av verksamheter inom regioner och kommuner kan diplomera sig mot för att bli klassade som Antibiotikasmarta. Flera vårdcentraler inom Region Stockholm har anmält sig till detta och processen mot diplomering fortsätter under år 2025.

Region Stockholm har sedan år 2005 provtagit och analyserat läkemedelsrester i vatten. År 2024 provtogs råvatten och dricksvatten i Lovö, Norsborg och Gjörvälns vattenverk på våren, och på hösten provtogs orenat och renat avloppsvatten vid Käppala, Bromma och Henriksdals avloppsreningsverk. Samtidigt provtogs ytvatten vid Centralbron, Halvkaksundet utanför Lidingö och vid Oxdjupet utanför Värmdö. Det är svårt att utläsa stigande eller sjunkande trender ur resultaten, men ett stort antal substanser, varav flera antibiotika, uppmäts regelbundet i låga halter i såväl renat avloppsvatten som i ytvatten. Halterna i dricksvatten är överlag mycket låga och det finns inget som tyder på att de utgör någon hälsorisk.

Kloka listan är Region Stockholms rekommendationslista över läkemedel för behandling av vanliga sjukdomar. Urvalet av läkemedel är grundat på effekt och säkerhet, farmaceutisk ändamålsenlighet, kostnadseffektivitet och miljöaspekter. Många läkemedel saknar information om hur miljöbelastande de är vilket försvårar möjligheterna att beakta miljöhänsyn vid urvalet. För att bidra till att öka mängden information låter Region Stockholm ta fram utredningar där miljörisken för olika läkemedel som används vid samma typ av sjukdomar jämförs. Under år 2024 har en rapport tagits fram som jämför miljöriskerna för olika typer av könshormoner som exempelvis används i preventivmedel samt i läkemedel som används vid klimakterie-relaterade besvär.

Arbetet med utfasning av skadliga kemikalier

Region Stockholm har under år 2024 vidareutvecklat arbetet med utfasningslistorna för kemikalier i kemiska produkter och kemikalier i varor. Listorna innehåller nu fler prioriterade ämnesgrupper för att minimera användningen av miljö- och hälsofarliga kemikalier i regionens verksamheter. Listorna är stödjande för verksamheterna i arbetet att styra bort från produkter med farliga ämnen. De har ett särskilt fokus på att undvika produkter med «aktivt tillsatt PFAS». Genom att tillämpa utfasningslistorna i inköps- och upphandlingsprocesser fortsätter Region Stockholm att främja en giftfri miljö.

Ett samarbete kring PFAS, de så kallade ”evighetskemikalierna”, har inletts med Stockholms stad och andra regioner för att hantera utmaningarna med PFAS inför kommande gruppförbud. Arbetet syftar till att öka medvetenheten om PFAS och dess effekter, förhindra inköp av produkter som innehåller PFAS och successivt avveckla befintliga produkter inom regionens verksamheter. Under året inleddes också ett samarbete med ChemSec, en organisation som arbetar globalt för att påskynda övergången till säkrare kemikaliehantering genom policyutveckling, affärsstrategier och verktyg för att ersätta farliga ämnen. Med stöd från ChemSec förväntas Region Stockholm ytterligare stärka sitt arbete med att fasa ut PFAS.

Ökad biologisk mångfald och värnade ekosystemtjänster

Fokusområden:

- Biologisk mångfald och ekosystemtjänster bevaras och stärks

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Ett exempel på arbete under året med att öka den biologiska mångfalden är projektet Grön banvall. Hittills har ungefär 3 000 kvadrat grön banvall anlagts och ytterligare sträckor planeras. Projektet gynnar den biologiska mångfalden samtidigt som det förebygger sly vid spåren genom att anlägga gröna växtmattor med en mångfald av olika ängsväxter. Växterna är noga utvalda för att passa in på de olika platserna och förhoppningen är att det ska bli ängsmattor som är nyttiga för den biologiska mångfalden. Cirka tio olika banvallsmattor är framtagna och testas.

Gröna, mjuka växtmattor är bättre på att samla upp regnvatten vid kraftiga skyfall. De stabiliserar slänterna, vilket är en viktig klimatanpassningsåtgärd då det minskar riskerna för erosion. Att kunna förebygga ras och skred genom en grön lösning med växter reducerar vidare utsläpp av koldioxidekvivalenter.

Det påverkar även buller, som studsar mindre mot växtbeksidda ytor än mot murar i betong eller hårda krosslänter. Denna typ av banvall är även estetisk och kan därför användas som en gestaltungsåtgärd.

Universell och hälsofrämjande utformning

Fokusområden:

- Principen om universell utformning tillämpas
- Hälsofrämjande miljöer som syftar till välbefinnande och återhämtning främjas

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Ny extern webbplats

Under 2024 har Region Stockholm lanserat en ny webbplats där hållbarhetsaspekter tydligare inkluderats. Användartester för personer med olika typer av funktionsvariationer har visat att webbplatsen är bättre än de flesta för helt blinda. Bland annat framförde deltagarna att typsnittet var bland det bättre de sett vid in-zoomning, framför allt på vit bakgrund. Nya

regionstockholm.se har lyft från plats 19 till plats 2 över bästa regionwebb sedan den laserades. Det som har mätts är webbstandard, tillgänglighet, webbprestanda, integritet och säkerhet.

Uppföljning av funktionshinderpolitiken

Varje år följer Myndigheten för delaktighet upp offentliga aktörers arbete med tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning. Den senaste uppföljningen av regioner visar att regionernas arbete med tillgänglighet går i positiv riktning. Flertalet regioner, inkluderat Region Stockholm, har målsättningar i en strategi eller styrdokument som de använder för att systematisera sitt arbete med funktionshinderfrågor, och 14 av dem följer också upp dessa. Drygt fyra av fem regioner har årligen centrala samråd med funktionshindersorganisationer, Region Stockholm är en av dem.

Hälsofrämjande miljöer

Regionbiblioteket har under perioden fortsatt sitt arbete med språktåget som är ett samarbete mellan barnavårdscentraler och folkbibliotek. Syftet är att på ett tidigt stadium och på ett lekfullt sätt hjälpa barn med talsvårigheter.

Projektstödet kultur och hälsa bidrar till att regionens sjukhus kan integrera ett kulturperspektiv i sina verksamheter. Exempel på insatser som finansierats denna väg är musikpedagogik och antistigma-teater.

Den offentliga konsten bidrar till att skapa välkomnande, omhändertagna och hälsofrämjande miljöer. På Södersjukhuset har en bok om den nya konsten på Södersjukhuset erbjudits all personal.

Under 2024 har kulturnämnden och Ambulanssjukvården i Stockholm AB gemensamt arbetat vidare med det färdigställda pilotprojektet från 2023 med fokus på hur konstnärliga strategier och metoder kan tillämpas inom ambulanssjukvården i syfte att reducera stress och förbättra upplevelsen av ambulansfärder för både patienter och personal. Pilotprojektets olika prototyper som skapats av anlitade konstnärer och forskare inom konst- och designfältet har finjusterats inför en framtida implementering.

Hållbara leveranskedjor

Fokusområden:

- Systematiska och harmoniserade arbetssätt tillämpas i inköpsprocesser för att uppnå hållbara leveranskedjor

Uppföljning av hållbarhetsmål inom området

Till detta område finns det en övergripande indikator kopplad. Årets uppföljning visar att målvärdet nås för denna indikator som mäter hur nämnder och bolag arbetar med att ställa relevanta hållbarhetskrav i upphandlingar.

	Utfall 2024	Målvärde 2024	Målupp- fyllelse
Region Stockholm är ekologiskt hållbar och klimatneutral till år 2035			
Andel genomförda upphandlingar med relevanta hållbarhetskrav	99 %	95 %	 Uppnås

Relevanta hållbarhetskrav i Region Stockholms upphandlingar är avgörande för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen och minimera och hantera miljö- och andra hållbarhetsrisker. Från och med år 2024 finns en budgetindikator som är kopplad till budgetmålet att Region Stockholm ska vara klimatneutral och ekologiskt hållbar till år 2035. Indikatorn mäter andelen genomförda upphandlingar med relevanta hållbarhetskrav, med en målsättning på 95 procent för år 2024. Inrapporterade uppgifter från nämnder och bolag redovisar att relevanta hållbarhetskrav ställs utifrån en bred definition i de allra flesta upphandlingar.

Det finns vissa osäkerheter i det inrapporterade underlaget då det i många fall inte innehåller tillräcklig information om vilka krav som ställs för att kunna dra slutsatser om deras relevans. Folkvandvården och Region Stockholms fastighetsbolag Locum AB kan lyftas som positiva exempel där det framgår att krav ställs utifrån hållbarhetsanalyser i samtliga upphandlingar.

Inköpsboks slutets redovisade svar om uppföljning av hållbarhetskrav visar att det förekommer stor variation mellan nämnder och bolag. Locum AB, trafiknämndens förvaltning och förvaltning för utbyggd tunnelbana har en förhållandevis systematisk och bred uppföljning av hållbarhetskrav medan verksamheter inom hälso- och sjukvård i första hand prioriterat och följt upp krav i

livsmedelavtal och avtal för städtjänster. För dessa avtalsområden finns framtagna och anpassade vägledningar.

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Ökad kompetens om hållbar upphandling

Under året har Region Stockholm enligt uppdrag i Budget 2024 fortsatt att utveckla och stärka kompetensen kring hållbarhetskrav i upphandling. En mindre utredning om förutsättningar för att vidareutveckla arbetet med hållbarhetskrav samt uppföljning i verksamheter och bolag har genomförts. Utredningen visar på ett fortsatt stort behov av att arbeta vidare med förutsättningarna för att ställa och följa upp relevanta hållbarhetskrav. Informationsspridning som rör hållbar upphandling utökades under år 2024. Ett digitalt verksamhetsstöd för hållbar upphandling som riktar sig till upphandlande verksamheter inom regionen har färdigställts.

Avtal som är prioriterade utifrån klimatomställning för att uppnå klimatmål och hållbarhetsstrategins prioriteringar har identifierats. Kartläggningen bidrar till en ökad förståelse av upphandlingar och avtalsområden som bör prioriteras i fortsatt arbete.

Integrera hållbarhet i kategoristyrningen

Kategoristyrning är en arbetsmetod som innebär att verksamheter och bolag arbetar strategiskt tillsammans inom olika produkt- och tjänstekategorier. Målet är att sänka totalkostnaden för inköp samt att bidra till ökad hållbarhet och mer innovation.

Kategoristyrningen är ett centralt verktyg för att Region Stockholm ska nå målet om att vara ekologiskt hållbar och klimatneutral till år 2035. I de kategorier som bedöms ha en stor påverkan på hållbarhet är kategoriteamen och kategoriråd bemannade med hållbarhetskompetens.

Under året har arbetet i kategorierna intensifierats, de flesta har nu fastställda kategoristategier och aktiviteter. Hållbarhet har på ett bra sätt integrerats i arbetet och flera av de framtagna aktiviteterna har hållbarhetsaspekter som huvudfokus. Exempelvis kan nämnas att kategoriteamet för medicinteknisk utrustning under kommande år kommer arbeta för ökad cirkulering av medicinteknisk utrustning samt för en övergång från engångsprodukter till flergångsprodukter.

Huvudområde 3: En organisation att lita på

Under detta kapitel presenteras uppföljningen av Region Stockholms hållbarhetsmål och arbete kopplat till Region Stockholms hållbarhetsstrategi med syfte att bidra till en organisation att lita på.

Långsiktigt hållbar ekonomi

Fokusområden:

- Hållbarhetsperspektiv integreras i styrande processer och avtal
- Ekonomiska effekter av hållbarhet identifieras och används i beslutsunderlag

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Region Stockholm har som mål att ha en 100 procent grön obligations- och låneportfölj på lång sikt och under år 2024 har progressen mot detta långsiktiga mål varit god.

Under år 2024 har all Region Stockholms upplåning om 7,1 miljarder kronor varit grön via gröna obligationer. De gröna projekten som finansierats under år 2024 är Roslagsbanans utbyggnad (2,8 miljarder kronor) samt nya C30 tåg på Röda linjen (4,3 miljarder kronor). I slutet av året var 80 procent av Region Stockholms skuldportfölj om totalt 39 miljarder kronor i grönt format. Förutom den miljönytta som dessa gröna investeringar ger har Region Stockholm även sparat 7 miljoner kronor i lägre räntekostnader genom att all upplåning under år 2024 varit grön eftersom gröna obligationer kan ges ut till en något lägre ränta än icke-gröna obligationer.

Region Stockholm gav ut sin första gröna obligation för tio år sedan. För att uppmärksamma detta bjöd Region Stockholm i november 2024 in sina investerare till att provköra Röda linjens nya C30 tåg som finansierats med gröna obligationer. För Region Stockholm som stor grön obligationsutgivare är det viktigt med dessa årliga investerarmöten där investerarna får mer kunskap om Region Stockholms verksamhet samt får möjlighet att se och ställa frågor om de gröna projekten som finansierats.

Hållbarhetsintegrering i verksamhetskritiska beslut och processer

Under år 2024 har ett antal nya styrdokument reviderats och hållbarhet har integrerats som en del av dessa. De nya styrdokumenten inkluderar policy för styrning och ledning, reviderad policy och riktlinje för ekonomisk hushållning, och policy och riktlinje för inköp. I samtliga tre har hållbarhetsaspekterna fått en tydligare inriktning och plats för att förtydliga hur hållbarhet integreras i verksamhetskritiska beslut och processer.

Hållbarhet har under året varit ett tvärperspektiv i flertalet koncernövergripande projekt och processer så som Region Stockholms AI-projektet, utvecklandet av regionens kategoristyrning kopplat till mer strategiskt arbete med inköp, samt framtagande av inriktning för den koncernövergripande investeringsprocessen.

Lika rättigheter och möjligheter

Fokusområden:

- Kartläggningar, analyser och kunskapshöjande insatser genomförs för att upptäcka och åtgärda eventuell diskriminering

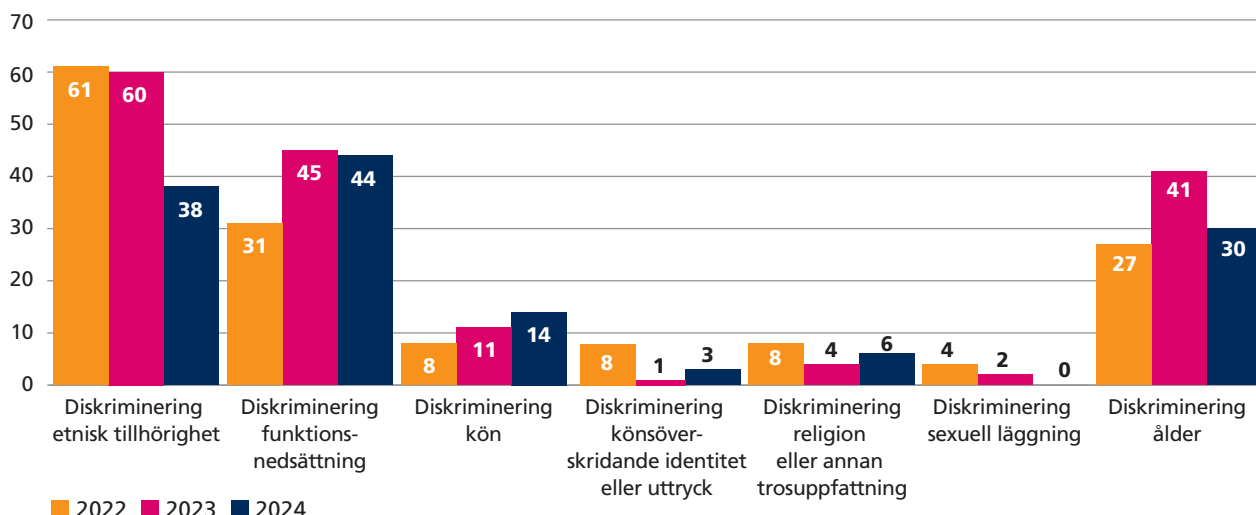
Uppföljning av hållbarhetsmål inom området

Till detta område finns det en övergripande indikator kopplad. Årets uppföljning visar att målvärdet nås för denna indikator som mäter hur nämnder och bolag arbetar systematiskt med social hållbarhet. Målet och indikatorn är ny från 2024 och detta är det första året som det finns resultat att dela.

	Utfall 2024	Målvärde 2024	Målupp- fyllelse
Region Stockholm har en socialt hållbar utveckling			
Systematiskt arbete med social hållbarhet	89 %	≥ 65 %	 Uppnås

Under 2024 har 89 procent av alla nämnder och bolag haft ett systematiskt arbete med social hållbarhet baserat på de sju diskrimineringsgrunderna: etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, ålder, kön, könsidentitet eller könsuttryck, religion eller annan trosuppfattning samt sexuell läggning.

Figur 7: Antal ärenden diskriminering per år, PaN Stockholm.

Verksamheterna som arbetar systematiskt med att motverka diskriminering utifrån de sju diskrimineringsgrunder har återrapporterat insatser såsom tydligare kartläggning av sitt arbete, genomförda utbildningar och medvetandehöjande insatser för personal. De har även förbättrat fysisk och digital tillgänglighet samt stärkt delaktigheten och den aktiva inkluderingen av patienter, resenärer, barn, unga och andra målgrupper.

Det framgår av dokumentanalyser att det finns ett strukturerat arbete och en medvetenhet kring diskriminering och åtgärder för att motverka dess påverkan.

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Kartläggning och kunskapshöjande insatser inom social hållbarhet

I och med att målet för social hållbarhet med tillhörande indikator är ny sedan 2024 har ett proaktivt arbete inletts för att stärka kompetensen inom social hållbarhet. Fokus har legat på att stärka gott bemötande, fysisk och digital tillgänglighet, inkludering, delaktighet och på så sätt minska risken för diskriminering. Ett första steg har varit att ta fram metodstöd så att fler verksamheter kan kartlägga sina interna styrkor och förbättringsområden inom social hållbarhet. Under året har Folk tandvården och regionstyrelsen testat det nya metodstödet som en del av att stärka det systematiska

arbetet med social hållbarhet. Dessutom har kunskapshöjande insatser genomförts via webinarium på temat jämställdhetsintegrering samt delaktighet och inkludering.

Rapporterade ärenden om diskriminering inom hälso- och sjukvården

Patientnämnden följer årligen upp antal rapporterade ärenden som kopplar an till någon av diskrimineringsgrunderna⁷. 2024 tog nämnden emot 164 ärenden relaterat till diskriminering, vilket är 29 färre jämfört med 2023. Minskningen gäller även jämfört med 2022, vilket är positivt. Det är särskilt diskriminering på grund av etnisk tillhörighet som minskat. Precis som föregående år är de flesta ärendena kopplat till diskrimineringsgrunderna om etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning och ålder.

Ny vägledning för jämställdhet

Under 2024 har en vägledning för jämställdhet tagits fram riktad till Region Stockholms verksamheter. Vägledningen är ett stödjande dokument som syftar till att komplettera och ge stöd i arbetet med jämställdhet och ersätter den tidigare Jämställdhetspolicyn (LS 0501-0052) som delvis förlorat aktualitet då jämställdhetsfrågan hanteras i den övergripande hållbarhetsstyrningen.

Vägledningen är ett stöd för medarbetare, chefer och politiker i att bedriva ett kontinuerligt jämställdhetsarbete. Den syftar till att säkerställa att jämställdhetsperspektivet integreras i alla delar av organisationen

⁷ Etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning, ålder, kön, könsidentitet eller könsuttryck, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning.

och på alla beslutsnivåer. Verksamheterna bedriver ett arbete för att fortsätta identifiera och motverka stereotypa uppfattningar om kön samt att skapa förutsättningar för lika rättigheter och möjligheter oavsett kön. För att uppnå detta används jämställdhetsintegrering, ett verktyg för att systematiskt synliggöra och analysera vilka konsekvenserna blir för kvinnor och för män samt tydliggöra att jämställdhetsperspektivet inte tappas bort.

Barnrättsombud inom hälso- och sjukvården

För att stärka barn och ungas rättigheter som patienter och närstående inom vården finns barnrättsombud runt om i verksamheterna. Under året har det genomförts två barnrättsombudsutbildningar och 56 nya barnrättsombud har examinerats. Totalt finns det nu cirka 360 barnrättsombud inom hälso- och sjukvården. Deltagarna har olika professioner och är verksamma inom bland annat ambulans, barnhälsovård, akutsjukvård, barn- och ungdomspsykiatri, palliativ vård, både barn- och vuxenavdelningar från sjukhusen. Under året har utbildningen firat tio år, då den startades 2014 på Sachsska barn- och ungdomssjukhuset. Sedan 2021 ansvarar även Astrid Lindgrens barnsjukhus för utbildningen på våren och Sachsska ansvarar för höstens utbildning.

Förtroende för hälso- och sjukvården i Stockholmsregionen

En majoritet av invånarna, 63 procent, har stort eller mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården i Stockholmsregionen. Förtroendet har ökat med två procent sedan mätningen 2022.⁸ Siffran gäller för 2023 och skiljer sig något mellan könen. Andelen män som har stort eller mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården var 65 procent medan motsvarande siffra för kvinnor är lägre, 60 procent.

Det finns relativt stora skillnader i attityder mellan olika åldersgrupper vad gäller förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet. De som är 60 år eller äldre uppger i högre grad än övriga att de har ett mycket eller ganska stort förtroende.

De som upplever att deras eget allmänna hälsotillstånd är bra eller mycket bra har generellt sett större förtroende för hälso- och sjukvården än de som upplever att deras allmänna hälsotillstånd är dåligt eller mycket dåligt.

Förtroendet för hälso- och sjukvården i sin helhet i den egna regionen skiljer sig även åt sett till födelseland. Generellt sett är förtroendet högre för hälso- och sjukvården bland invånare födda i Sverige eller övriga Norden i jämförelse med invånare födda i övriga Europa och övriga världen.⁹

⁸ [Kolada.se](https://kolada.se)

⁹ Hälso- och sjukvårdsbarometern 2023.

Stärkt samverkan

Fokusområden:

- Samverkan med intressenter utvecklas

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Koncernövergripande hållbarhetssamarbete

Under året har det koncernövergripande hållbarhets-samarbetet inom Region Stockholm vidareutvecklats och strukturen för samverkan har förstärkts. Det inkluderar samtliga drygt tjugo nämnder och bolag. De främjande strukturer som finns på plats inom koncernen inkluderar aktiviteter och samverkansplattformar som når målgrupper på olika nivåer inom koncernen, för att driva hållbarhetsarbetet framåt utifrån regionfullmäktiges inriktning på ett effektivt sätt. Under året har Region Stockholm arrangerat en koncernövergripande hållbarhetsdag för att diskutera den nya hållbarhetsstyrningen och hur hållbarhetsmålen ska nås, sex webinarier samt tre fysiska seminarier på olika hållbarhetsteman. Det finns även två olika typer av nätverk för hållbarhetsfrågor som löpande haft träffar under året: Ett nätverk på hållbarhetschefs- och hållbarhetsansvarignivå och ett nätverk för strategier, handläggare och samordnare i koncernen.

Hållbarhetsdialoger har genomförts med nästan samtliga högsta ledningsgrupper för verksamheterna och de sammanfattande rekommendationerna för vidare prioriterat arbete är att fortsätta integrera hållbarhet i verksamhetskritiska beslut, genomföra åtgärderna i klimathandlingsplanen och fortsätta utvecklandet av det systematiska arbetet med social hållbarhet.

Ett särskilt samverkansprojekt har genomförts kopplat till implementeringen och anpassningen till den nya hållbarhetsredovisningslagstiftningen från EU, CSRD (Corporate Sustainability Reporting Directive).

Ny samverkansmodell framtagen

Under 2024 antog regionfullmäktige en ny modell för samverkan med civilsamhället, invånare och intresseorganisationer. Den ska ge förutsättningar att stärka samverkan och kunna beakta berörda målgruppers synpunkter och behov tidigt i processer för beslutsfattande i Region Stockholms verksamheter. Modellen har under 2024 använts som grund för att ta fram separata överenskommelser med specifika målgrupper som Region Stockholm har kontinuerlig samverkan med.

Samverkansråd inom Region Stockholms verksamheter

Samverkansråd med organisationer som företräder personer med funktionsnedsättning och pensionärsorganisationer har under 2024 genomförts kontinuerligt inom sju nämnder och bolag. Region Stockholm har under året fortsatt utvecklingen med att skapa en rutin och överenskommelse för ett regiongemensamt samråd tillsammans med representanter för Sveriges fem nationella minoritetsgrupper. Samrådet planeras som ett första steg att inkludera representanter från minoritetsgrupperna, fyra av regionens centrala förvaltningar och Länsstyrelsen Stockholm.

Samverkan för hållbar upphandling

Sedan 2010 samarbetar Sveriges regioner i ett nationellt arbete med hållbar upphandling inom hälso- och sjukvården. Region Stockholm är värd för regionernas nationella kansli för hållbar upphandling. Kansliet stöttar regionerna genom verksamhetsstöd, samverkan och kommunikation. Under 2024 inleddes en större revision av 33 leverantörer av hälso- och sjukvårdsprodukter. Revisionen ska visa om företagen lever upp till kraven om ansvar för miljö- och människorättsrisker i tillverkningen. Kansliet har tagit fram fem kravpaket för att möjliggöra gemensamma miljökrav i regionernas upphandlingar, inom områden som inkontinensprodukter, sårbehandling och läkemedel.

Samverkansprojekt med Sveriges ungdomsråd

Under 2024 har ett samverkansprojekt med Sveriges ungdomsråd fortgått som ska möjliggöra att unga ska få mer kunskap om regionens arbete och utveckla strukturer för att involvera unga i våra verksamheter. Det har bland annat genomförts regionala inspirationshelger, där unga möts och fördjupar sig i regionens verksamhetsområden. Det har genomförts en kartläggning av regionernas arbete med att göra unga delaktiga där bland annat Region Stockholm är med.

Forum för cirkularitet

Ett internt forum inom Region Stockholm har startats för att stärka samverkan kring cirkularitet och cirkulära flöden. Forum för cirkularitet startades under år 2024 som en del av budgetuppdraget att utreda vilka produktflöden i Region Stockholms verksamheter som kan ingå i ett cirkulärt system för att underlätta samarbete.

Medlemskap i Klimatkommunerna och Viable Cities

Under år 2024 har Region Stockholm i enlighet med budgetuppdrag från regionfullmäktige blivit medlem i Viable Cities, ett innovationsprogram som syftar till att minska städernas klimatpåverkan och snabba på klimatomställningen, samt Klimatkommunerna, en plattform för erfarenhetsutbyte. Genom dessa medlemskap stärker Region Stockholm arbetet att bidra till en gemensam klimatomställning tillsammans med andra aktörer.

Unga regionutvecklare

Under sommaren 2024 har fyra unga regionutvecklare arbetat med dialog och djupintervjuer med andra ungdomar i Stockholmsregionen för att få in ungdomsperspektivet i den nya regionala utvecklingsplanen, RUFSS 2060. Arbetet har dokumenterats med bland annat en film. Resultaten visar att de frågor som de intervjuade unga tycker är allra viktigast är kollektivtrafik, bostäder, klimat och trygghet. De flesta unga har tankar och idéer om vad de vill förändra, men många saknar kunskaper om hur det går till.

Resilient verksamhet

Fokusområden:

- Region Stockholms verksamheter anpassas för att säkerställa drift vid effekter av ett förändrat klimat
- I beredskapsplaner och vid extraordinära händelser beaktas sociala konsekvenser och hänsyn tas till sårbara grupper

Uppföljning av hur hållbarhetsarbetet går framåt inom området

Under år 2024 har kopplingen mellan klimatnytta och ökad robusthet stärkts och varit en viktig utgångspunkt i arbetet med att utforma en klimathandlingsplan för Region Stockholm. Robusthetsperspektivet har varit en viktig komponent i budgetuppdragen för år 2024 om att identifiera lämpligt tillvägagångssätt för att förse Region Stockholms fastigheter med fler solceller, intensifiera arbetet med att öka andelen eldrivna fordon i Region Stockholms verksamheter liksom uppdraget att utreda vilka ytterligare produktflöden i Region Stockholms verksamheter som kan bli del av ett cirkulärt system. Ett fördjupat samarbete mellan hållbarhet och säkerhet och beredskap sker bland annat i det fortsatta arbetet med att öka cirkularitet och resurseffektivitet av prioriterade produkt- och varuflöden.

Resiliens och beredskap

Region Stockholm har under år 2024 genomfört flera aktiviteter och arbeten för att på olika sätt stärka verksamheternas resiliens. Den löpande beredskapsplaneringen fortskrider och ett koncerngemensamt metodstöd för risk- och sårbarhetsanalys, där klimatrelaterade risker är en naturlig del, har påbörjats i syfte att ytterligare systematisera regionens risk- och sårbarhetsanalysarbete och uppnå större effekt i åtgärdsarbetet. Genom arbetet med ”Den robusta sjukhusbyggnaden” genomförs kartläggning och analys av Region Stockholms vårdfastigheter, i huvudsak fokuserat till universitets- och akutsjukhusen, där åtgärder för en ökad driftsäkerhet identifieras och presenteras som investeringsförslag. De åtgärder som hittills har vidtagits för ökad driftsäkerhet i aktuella vårdfastigheter både i form av tekniska förbättringar och tillfälliga stödresurser har visat sig ge effekt.

Under år 2024 påbörjades en översyn av Region Stockholms styrande dokument inom beredskapsområdet. Ett medborgarnära perspektiv genom beaktande av sociala konsekvenser, sårbara grupper och målgruppsanpassning är en viktig del av detta arbete som fortsätter integreras i det pågående utvecklingsarbetet med styrande dokument och relevanta beredskapsplaner.

5 Hållbarhetsrankning 2024

Med 2 000 dagar kvar att uppnå målsättningarna i Agenda 2030 börjar tiden bli knapp för att få resultat av hållbarhetsarbetet. Nedan presenteras de hållbarhetsrankningar som släppts under 2024 där Stockholmsregionen inkluderats.

Stockholmsregionen ligger fortsatt bra till jämfört med andra storstadsregioner vad gäller bland annat utbildning, hälsa och hållbarhet, men har under året i flertalet hållbarhetsrankningar tappat positioner.

Karolinska rankas som ett av världens 10 bästa sjukhus

För femte året i rad återfinns Karolinska universitetssjukhuset på topp tio i tidskriften Newsweeks rankning World's Best Hospitals. Totalt sju svenska sjukhus finns med på listan.

Internationell rankning	Placering	Högst rankad	År	Förändring senaste mätning
The Arcadis Sustainable Cities Index 2024	12 av 100	Amsterdam	2024	–10
Oliver Wyman Urban mobility index	6 av 65	San Francisco	2024	–3
Global Destination Sustainability Index	30	Helsingfors	2024	–3
Mercer Quality of Living Ranking	18 av 241	Zürich	2024	+8

6 Hållbarhetspriser 2024

Region Stockholms hållbarhetspris instiftades 2024 och delades för första gången ut detta år. Det nya priset ersatte bland annat tidigare miljöpriset som delats ut under många år. Hållbarhetspriset syftar till att årligen uppmärksamma betydelsefulla insatser inom hållbarhetsområdet. Priset delas ut i fyra kategorier; miljö, social hållbarhet, årets eldsjäl och för arbete mot främlingsfientlighet och rasism. I detta avsnitt beskrivs de insatser inom hållbarhet som varit mest framstående under 2024 och vunnit Region Stockholms hållbarhetspris i de olika kategorierna.

Social hållbarhet: Folktandvården Fridhemsplan-Akuten ger stöd till våldsutsatta

År 2024 fick Folktandvården Fridhemsplan-Akuten och klinikchef Maria Rosin Region Stockholms hållbarhetspris för social hållbarhet för arbetet mot våld i nära relationer.

Våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem. För att upptäcka detta bland sina patienter har Folktandvården Fridhemsplan-Akuten utvecklat en utbildningsstruktur som har gett medarbetare verktyg för att identifiera och stötta våldsutsatta.

Folktandvården har årligen 1,3 miljoner patientbesök. Därmed har de möjlighet att upptäcka personer som har blivit utsatta för våld och därefter hjälpa dem att få det stöd och den vård de behöver. Varje år kommer cirka 70 000 patienter till Folktandvården Fridhemsplan-Akuten. Omkring 26 000 av dessa har akuta skador som i många fall beror på någon form av trauma. Behandlarna kan inte med säkerhet veta vad som har hänt, men ibland finns misstankar om att patienterna har blivit utsatta för våld.

För att hjälpa sina medarbetare att ta reda på om en patient har blivit utsatt för våld har Folktandvården Fridhemsplan-Akuten, tillsammans med Akademiskt

Primärvårdscentrum och Nationellt Centrum för Kvinnofrid, tagit fram en utbildning som alla anställda får gå. Utbildningsmaterialet ger medarbetarna kunskap i hur de ska identifiera och stötta patienter som har blivit utsatta för våld i nära relation.

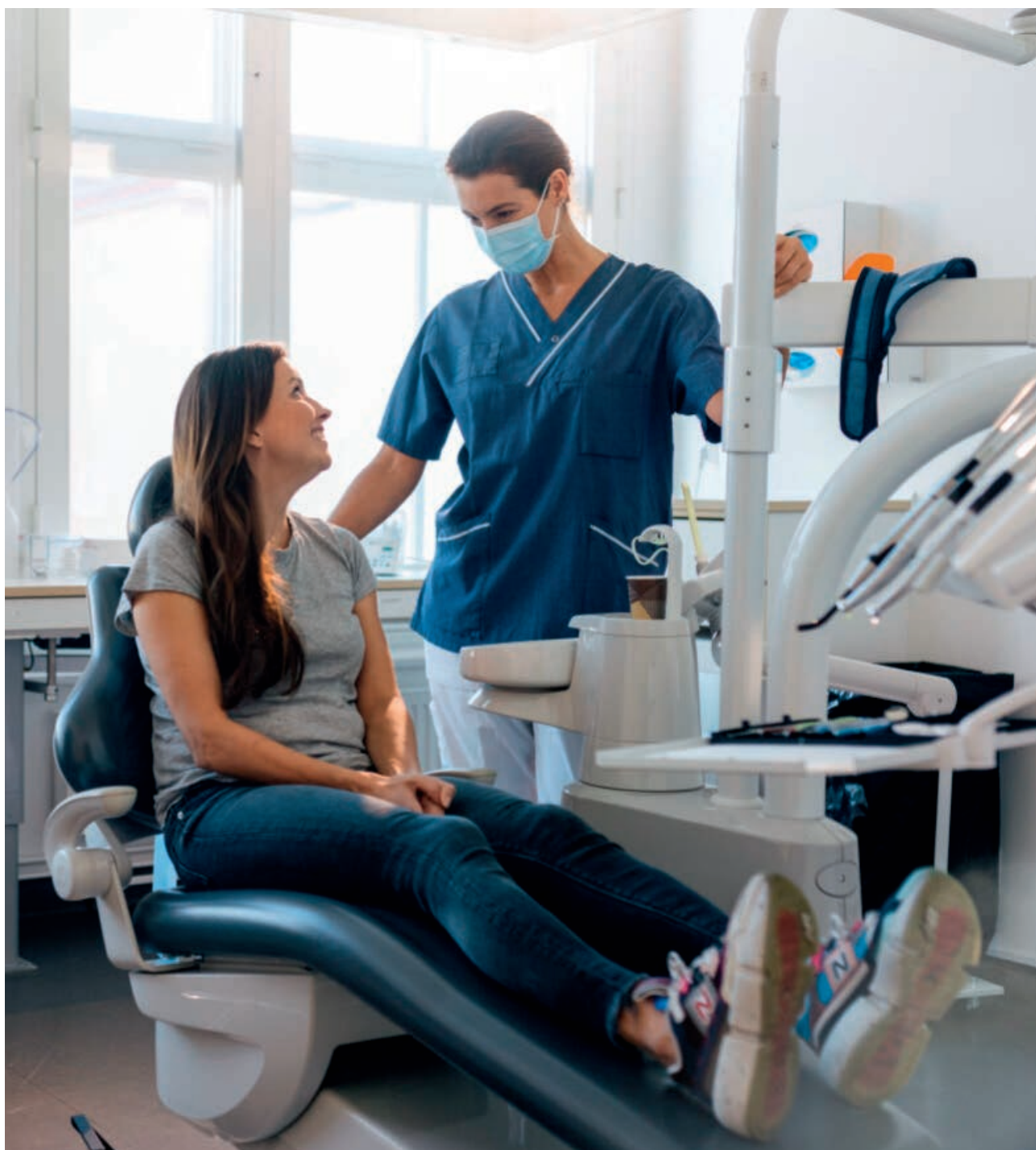
Folktandvården uppnådde under 2022 målet att alla anställda på kliniker samt på huvudkontoret har genomfört utbildningen "Våld i nära relationer". Utbildningen är nu en del av Folktandvårdens introduktion för alla nyanställda.

Mycket av arbetet handlar om att titta upp och våga ställa frågan om vad som har hänt patienter som kommer in med akuta skador. Om behandlarna misstänker att patienten har blivit utsatt för våld informerar de om att det finns stöd att få.

Många av patienterna säger nej och då är det svårt för behandlarna att gå vidare. Men om någon säger ja rekommenderar de patienten att göra en polisanmälan och ger kontaktinformation till kvinnofridslinjen.

Om den våldsutsatta säger ja har behandlarna skyldighet att fråga om personen har barn. Finns det barn under 18 år i familjen skickar kliniken en orosanmälan till socialtjänsten.

Utbildningsstrategin har resulterat i ökad medvetenhet och handlingsförmåga bland medarbetare i att identifiera och stötta våldsutsatta.

Folktandvården Fridhemsplan-Akuten vidtar också åtgärder om ett barn inte dyker upp hos dem trots kallelser. De kallar först barnet två gånger, en gång med sms och därefter med brev och försök till telefonkontakt. Om barnet trots detta inte dyker upp skickar de ett orosbrev där målsman har 30 dagar på sig att boka en tid. Sker inte det så skickar kliniken en orosanmälan till socialtjänsten.

Utbildningsstrategin på Folktandvården Fridhemsplan-Akuten har resulterat i ökad medvetenhet och handlingsförmåga bland medarbetare i att identifiera och stötta våldsutsatta. Den har också förändrat synen på tandvårdens roll i att bemöta samhällsproblem och bidrar till att främja en tryggare och ett mer inkluderande samhälle. Utbildningsstrukturen är också en användbar modell som kan spridas till andra verksamheter.

Miljö: Södersjukhuset minskar sitt textilsvinn

Genom en informationskampanj, en sms-tjänst och insamling av second hand-kläder har Södersjukhuset lyckats sänka sin klimatpåverkan och sina kostnader. Lösningarna infördes under Projekt Textilsvinn som pågick under tre år. Tack vare dessa goda resultat vann Södersjukhuset år 2024 Region Stockholms hållbarhetspris för miljö.

Varje år kostar textilsvinn miljonbelopp för Södersjukhuset. Förutom den höga kostnaden påverkar bristen på textilier även arbetsmiljön för personalen. Att producera nya textilier har en negativ inverkan på klimatet.

För att råda bot på problemet inledde sjukhuset Projekt Textilsvinn år 2020. Idén till projektet kom från sjukhusets servicegrupp som hade noterat att sopor slängdes i tvätten, och att cirka 20 000 plagg försvann varje år. Södersjukhuset ingår i samma avtal som resten av Region Stockholm, där man hyr patient- och personal-kläder. Efter leverans behöver kläderna återlämnas för tvätt inom 90 dagar, annars räknas det som svinn och sjukhuset får betala en avgift för att ett nytt plagg ska

produceras. Innan projektet startade betalade Södersjukhuset tre miljoner kronor i avgift varje år.

Under projektet genomfördes en informationskampanj som handlade om varför det är viktigt att minska textilsvinnet. Dessutom stärktes rollen som textilombud, det vill säga personer som är kontakten mellan avdelningarna och textilstationen där textilerna hanteras. Genom projektet infördes också Garderober som samlar in second hand-kläder som kan användas till socialt utsatta patienter som inte har egna kläder vid hemgång. Även en sms-tjänst som kan användas vid brist eller kommande brist på arbetskläder infördes.

När projektet avslutades år 2023 hade kostnaderna för textilsvinn på sjukhuset minskat med 700 000 kronor.

När projektet avslutades år 2023 visade det sig att kostnaderna för textilsvinn på sjukhuset hade minskat med 700 000 kronor och att andelen uteliggande textilier hade sjunkit från 23 procent till mellan 12 och 14 procent. Projektet har också lett till att antalet textilombud på sjukhuset har ökat. Dessutom har projektet ökat medvetenheten kring hållbarhetsfrågor bland medarbetare och patienter.

Årets eldsjäl: Överläkaren Finn Filén gör Venhälsan till en trygg plats för hbtqi-personer

År 2024 gick Region Stockholms hållbarhetspris för årets eldsjäl till överläkaren Finn Filén på Venhälsan. Han fick priset för sitt arbete och engagemang inom forskning, kliniskt arbete och informationsspridning till allmänheten kring frågor om sexuellt överförbara sjukdomar.

Venhälsan vänder sig till män och transpersoner som har sex med män, en målgrupp som i många fall tidigare har blivit illa bemötta i vården. Mottagningen vill vara en trygg plats där besökarna kan vara sig själva.

Venhälsan är en del av infektionskliniken på Södersjukhuset. Hit kommer män och transpersoner som har sex med män för provtagning och behandling av sexuellt överförda infektioner, rådgivning och för att få den förebyggande hiv-behandlingen PrEP. Mottagningen är även landets näst största hiv-mottagning för alla patientgrupper, oavsett bakgrund eller smittväg.

Många i Venhälsans målgrupp har tidigare blivit illa bemötta på andra håll i vården och det är många som lever med psykisk ohälsa och minoritetsstress. Därför vill Venhälsan finnas som en trygg plats där personerna i målgruppen kan vara sig själva och vara öppna med sina frågor. Venhälsan arbetar för att vara synlig i debatten och diskussionerna om jämlik sexuell hälsa och tillgänglighet till vård. Mottagningen vill också inspirera andra kliniker inom sexuell hälsa och dela med sig av sin kunskap.

Venhälsan startades på volontärbasis i början av 1980-talet när hiv och aids började sprida sig i världen. Idag består Venhälsan av två mottagningar under samma tak.

Den ena delen vänder sig till personer som har en fastställd hiv-diagnos. Hit kommer omkring 1 700 personer i regel två gånger per år för att träffa läkare, sjuksköterskor och kuratorer.

Den andra delen av Venhälsan, som har cirka 10 000 besök årligen, ägnar sig åt preventivt arbete genom bland annat provtagning, vaccinering mot mpox och

behandling med PrEP. PrEP står för preexpositionsprofylax och är en förebyggande läkemedelsbehandling som minskar risken för att få hiv.

Behandling med PrEP har varit tillgänglig på Venhälsan sedan år 2018. Sedan dess har nästan 2 800 personer startat behandlingen där, varav 2 000 fortfarande kommer på återbesök.

Mottagningen har haft som mål att det ska vara lätt att börja med behandlingen för de som vill. Men efterfrågan har varit väldigt stor och det har varit en utmaning för Venhälsan att kunna ge behandlingen till alla.

Därför erbjuds nu PrEP även via andra mottagningar inom sexuell hälsa. Totalt finns sju mottagningar i Stockholmsområdet som jobbar med detta.

Kön krymper stadigt och detta har lett till kortare väntetider på behandlingen.

Sedan de nya mottagningarna tillkom har Venhälsan remitterat 1 000 personer till dem. Venhälsan bistår också med rådgivning till läkarna och sjuksköterskorna på de andra mottagningarna.

Venhälsan arbetar för att vara synlig i debatten och diskussionerna om jämlik sexuell hälsa och tillgänglighet till vård.

För arbete mot främlingsfientlighet och rasism: Sevgi Zengin som driver Botkyrka ungdomsfullmäktige

År 2024 vann Sevgi Zengin Region Stockholms hållbarhetspris för arbete mot främlingsfientlighet och rasism. Hon vann priset för att hon bidrar med en inkludering genom att alla oavsett kön, religion och ursprung har en chans att få sina idéer och åsikter framförda.

Att få ungas röster att bli hörda i politiska frågor är en utmaning. Därför finns ungdomsfullmäktige i Botkyrka kommun. Där arbetar Sevgi Zengin med att engagera ungdomar i beslut som rör dem.

Ungdomsfullmäktige är en instans där unga mellan 13 och 22 år har chans att påverka kommunens politiska beslut som handlar om ungdomsfrågor. Målet är bland annat att ta initiativ och besluta om att göra saker för ungdomar i Botkyrka, jobba med framtidsfrågor och engagera fler ungdomar i samhällslivet.

Men det är en utmaning att involvera ungdomar i politiska beslutsprocesser och få deras röster hörda. En av dem som arbetar med detta är Sevgi Zengin. Hon

är demokratiutvecklare i Botkyrka kommun och samordnare i kommunens ungdomsfullmäktige.

Sevgi Zengin fungerar som en vuxen resurs som hjälper till att stötta där det behövs. Hon arbetar även aktivt för att rekrytera ungdomar till ungdomsfullmäktige genom att vara ute och informera i skolor och på olika evenemang i kommunen.

Att hon vann priset uppmärksammades i kommunen vilket har lett till att fler ungdomar har blivit intresserade av att engagera sig politiskt.

Efter att hon fick priset har antalet ungdomar som har ansökt om att få vara med i ungdomsfullmäktige fördubblats.

Sedan dess har också ungdomsfullmäktige fått många fler förfrågningar från samarbetspartners, både från verksamheter inom kommunen och från utomstående organisationer. Sevgi Zengins och Botkyrka ungdomsfullmäktige bidrar till en starkare inkludering och delaktighet för kommunens ungdomar.

**Sevgi Zengins
och Botkyrka
ungdomsfullmäktige
bidrar till en
starkare inkludering
och delaktighet
för kommunens
ungdomar.**

